

Tid og evighed mødes julenat

DEN 24. DECEMBER finder en folkevandring sted til landets kirker. Denne ene dag om året, hvor vi hører om Josef og Maria, der drager op fra byen Nazaret til Betlehem, da drager danskerne også i kirke for at høre det velkendte juleevangelium om den evige Gud, der lod sig inkarnere i en foranderlig tid.

Mange mennesker, der ikke kommer i kirken i løbet af året, er i kirken denne ene dag. Det er en tradition, og julegudstjenesten skal helst være, som den plejer. Det kendte juleevangelium skal læses, de kendte julesalmer skal synges, og præster, der forsøger sig med nye julesalmer, bliver sjældent populære.

Mange danskere, ikke mindst dem, der kun kommer i kirke til jul, forbinder folkekirken og kristendommen med noget statisk. Men folkekirken er ikke statisk, den er i konstant bevægelse, ligesom samfundet er. Man kan afvise eller undres over alt det nye, men når det nye er implementeret, glemmer man hurtigt, at det var anderledes engang.

”Anskaf dig en forundringsbog,” sagde Kirkeministeriets departementschef. Han var på besøg hos mig i mit nye embede som biskop – ikke fordi jeg var ny i Lolland-Falsters Stift, men fordi han var ny i Kirkeministeriet. Han var rundt for at hilse på alle biskopperne.

Jeg havde kun været nogle få uger i embedet, og snakken faldt på det at være den nye pige eller dreng i klassen, og i den forbindelse fortalte han om forundringsbogen – en notesbog, hvori man de første måneder noterer, hvad man ser og undrer sig over. Efter et stykke tid begynder blikket at sløres, man smelter sammen med den nye kontekst og begynder at overtage stedets normer og værdier. Så jeg anskaffede mig en forundringsbog, eller rettere oprettede et dokument på min computer, hvori jeg noterede de ting, jeg de første måneder så og undrede mig over.

DET FØRSTE, JEG NOTEREDE, er, at der er behov for at nytænke og revitalisere kirkelivet i landdistrikterne, der er udfordret af den demografiske udvikling. Folk flytter fra land til by. Tilbage står smukke, gamle og velholdte kirkebygninger, værdifuld kulturarv, der kun lejlighedsvis bruges, fordi mange mennesker er flyttet fra området. På hver eneste bakketop i landskabet står en kirke, nogle steder så tæt, at man kan se adskillige fra det samme sted. Mange steder er det primært den ældre generation, der sidder tilbage med ansvaret for kirken. De økonomiske og menneskelige ressourcer rækker ikke. Der er behov for forandring.

Det næste, jeg noterede, er en skepsis over for, eller modstand mod, forandringer. Vi mennesker er vanedyr. På spørgsmålet om, hvad den største udfordring for præsten på landet er, svarede nogle yngre præster i Lolland-Falsters Stift, at man tænker: "Vi plejer...". Menighedsrådene er ansvarlige for vedligeholdelsen af kirkebygningerne, men med nytænkningen kan det knibe.

Dertil kommer, at mange medlemmer betaler kirkeskat uden nødvendigvis at tage del i kirkens liv. Men kirken skal være der, når man har brug for den. Når man skal vies, barnet døbes eller konfirmeres, når ens kære skal begraves, og så selvfølgelig til jul. I kirken skal alting helst være, som det plejer. Det er ikke så svært at forstå, at mennesker i et samfund, hvor alting sker i et hurtigere og hurtigere tempo, forestiller sig kirken som det sted, hvor tiden står stille. Men folkekirken er ikke statisk, for den kan ikke frakobles det øvrige samfund, der er i evig bevægelse.

Det tredje, jeg noterede, var bekymringen for at miste og det mismod, der kan opstå i kølvandet på et samfund i rivende udvikling. Skolen, Brugsen og forsamlingshuset er lukket, og den offentlige transport udgøres af to busafgange om dagen. Kirken er den sidste bastion i lokalområdet, og præsten er den sidste embedsmand/-kvinde. Så selvfølgelig er man bekymret for, om lyset nu også skal slukkes i præstegården. Man har mistet nok, og derfor holder man fast i det

sidste, man har. Men paradokset er, at man netop mister, hvis man kun holder fast og ikke lader forandringer være en del af kirkens liv.

GODT TRE MÅNEDER ER GÅET efter min tiltrædelse i det nye embede, og jeg kan konstatere, at også jeg på umærkelig vis er ved at blive en del af min nye kontekst. Ørerne har vænnet sig til den lidt syngende dialekt, der minder om den fynske. Og jeg har vænnet mig til ikke længere at holde i kø på motorvejene, men blot at skulle sætte farten ned, inden jeg kan overhale en traktor læsset med sukkerroer.

Én ting forundres jeg dog stadigvæk over. Som mor til sønner har jeg i løbet af deres barndom læst flere bøger om traktorer end om Rasmus Klump, og barnets forundring over og fascination af de store maskiner har givetvis bidraget til at forme mit blik. Så også jeg forundres, når jeg ser de store roeoptagere i aktion på Sydhavsøernes fede jorde.

På billeder fra gammel tid ser man mennesker stå side om side foroverbøjet i roerne. Der er næppe mange af samtidens mennesker, som bruger adskillige timer foran en computerskærm, der kunne udholde denne arbejdsstilling i efterårets regn og rusk uden at få ondt i ryggen og ondt af sig selv. Mon ikke mere end én ung mand i tidens løb er flyttet fra land til by for at undgå det slidsomme arbejde med roerne?

I dag kan én person på én dag med én roeoptager aftoppe, optage, rense og læsse 500-600 tons roer. Med de moderne landbrugsmaskiner er livet på landet forandret og forbedret. Det er ikke underligt, at der er flyttet arbejdspladser. Det er en del af et samfund i forandring, og det moderne samfund, der er styret af tanken om vækst og innovation, er i konstant bevægelse.

Den britiske religionssociolog Linda Woodhead fra Lancaster University har betragtet den danske folkekirke på afstand. Hun ser en kirke, der generelt klarer sig godt i forhold til de øvrige kirker i Norden.

Hun peger på tre grunde til det. For det første bidrager den grundtvigianske tænkning til en forankring af kirken i lokalbefolkningen, hvorved en topstyret kirke undgås. For det andet har ordinationen af kvindelige præster siden 1948 bidraget til, at kvindelige værdier er med til at forme udviklingen i folkekirken. For det tredje opkræver staten kirkeskat, hvorved den økonomiske stabilitet sikres. Så set på afstand klarer folkekirken sig altså godt på grund af lokal forankring, udvikling og stabilitet.

I JULEN VALFARTER VI TIL KIRKEN for at høre om den evige Gud, der lod sig inkarnere i en foranderlig tid. Som kristne tror vi på, at Gud og menneske mødes i Kristus. Inkarnationen er som en passer, der har to ben. Det ene er forankret i evigheden, mens det andet bevæger sig i tiden.

”En kristens hjerte må være som en passer, hvis ene fod står fast på midtpunktet, mens den anden farer omkring og former omkredsen. Når det ydre menneske er flittigt i verdslige forretninger, da må det indre menneske stå fast på midtpunktet,” skriver den tyske præst Christian Sriver.

Billedet af passeren rummer de ting, den britiske forsker ser i den danske folkekirke: lokal forankring, bevægelse og stabilitet.

Som mennesker har vi brug for passerens to ben. Hvis vi kun farer af sted og lader os rive med af samtidens fordring om vækst og innovation, mister vi vores åndelige forankring. Hvis vi er forandringsresistente og kun insisterer på traditionen, tørrer livet ind. Stabilitet opnår vi, når vi går på to ben – og på intet tidspunkt i kirkeåret høres dette budskab tydeligere end julenat, hvor tid og evighed mødes.

Glædelig jul.

